4. Communication from the Commission — The European Green Deal, COM(2019) 640 final https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PT/TXT/PDF/?uri=CELEX%3A52019DC0640&utm (дата звернення: 22.06.2026).
5. Directive (EU) 2022/2557 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2022 on the resilience of critical entities https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2557/oj/eng (дата звернення: 22.06.2026).
6. Directive (EU) 2022/2555 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2022 on measures for a high common level of cybersecurity across the Union https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj/eng (дата звернення: 22.06.2026).

Сьох Катерина Ярославівна, *кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри конституційного права навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ*

ГАРМОНІЗАЦІЯ ПРАВНИЧОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ УКРАЇНИ З ACQUIS ЄС ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ В УКРАЇНІ

Євроінтеграція України є комплексним процесом трансформації національної правової системи, який охоплює не лише нормативне наближення законодавства України до права Європейського Союзу (далі - ЄС), а й поступове узгодження принципів, правових категорій, юридичної мови та практики правозастосування. У цьому контексті гармонізація правничої термінології з acquis ЄС набуває особливого значення, оскільки точність юридичних понять визначає якість нормотворчості, передбачуваність правового регулювання та ефективність реалізації й захисту прав людини.

Водночас термінологічна гармонізація не може зводитися до механічного перекладу термінів європейського права. Термінологічна правова система acquis ЄС формуються не лише нормативними актами, а й практикою Суду ЄС та загальними принципами ЄС. Тому запозичення відповідної термінології в український правопорядок передбачає встановлення не лише мовного відповідника, а й юридичного змісту відповідного поняття.

На сьогодні Україна активно здійснює гармонізацію національного законодавства з acquis ЄС і законодавець стикається з низкою проблем, однією з яких є механізм перекладів правничої термінології з англійської мови на українську. У 2023 році була прийнята Постанова КМУ «Про затвердження Порядку здійснення перекладу на українську мову актів права Європейського Союзу (acquis ЄС) та на англійську мову актів законодавства України,

пов’язаних з виконанням зобов’язань України у сфері європейської інтеграції» [1] та змінена у січні 2026 року, де зазначено що переклад актів acquis ЄС забезпечуються державною установою “Офіс з розвитку підприємництва та експорту”. Чинний порядок перекладу передбачає проведення термінологічної перевірки, метою якої є встановлення відповідності та доречності застосування термінів у перекладах актів права ЄС та актах законодавства України на основі відповідних дво- або тримовних глосаріїв. Порядок також передбачає юридичну та лінгвістичну складові перевірки перекладу.

Важливе значення у цьому контексті має Закон України «Про правотворчу діяльність» [1], який закріплює необхідність урахування зобов'язань України у сфері європейської інтеграції та права ЄС під час правової експертизи нормативно-правових актів. Проте зазначено, що нормативно-правові акти мають викладатися державною мовою відповідно до стандартів української правничої термінології та українського правопису. Отже, при гармонізації правничої термінології України з термінологією acquis ЄС, перевагу маємо надавати українській правничій термінології.

Україна вже сформувала інституційно-правову основу термінологічної гармонізації Украни з acquis ЄС, проте проблема сучасного етапу полягає не у відсутності відповідних процедур, а в їх фрагментарності та недостатній інтеграції з національним правотворенням і правозастосуванням.

Наступним завданням має стати забезпечення життєвого циклу правничого терміна після його нормативного запровадження. У цьому аспекті пропонується розглядати гармонізацію правничої термінології як безперервний процес, який складається щонайменше з чотирьох взаємопов'язаних етапів: ідентифікація та переклад правового поняття acquis ЄС; термінологічна та юридична верифікація його українського відповідника; нормативна імплементація терміна в українське законодавство та його узгодження з чинним понятєвим апаратом; правозастосовна апробація і моніторинг використання відповідного поняття органами публічної влади та судами.

Саме четвертий етап, потребує подальшого наукового та нормативного осмислення. Формальна відповідність терміна його європейському відповіднику ще не свідчить про реальну гармонізацію, якщо в процесі правозастосування відповідний термін набуває іншого змісту. Йдеться про відповідність його змісту, мети, місця в системі правового регулювання та способів практичного застосування.

Це особливо важливо для понять, які безпосередньо пов'язані з фундаментальними засадами конституціоналізму: верховенством права, правовою визначеністю, пропорційністю, рівністю, недискримінацією, належним урядуванням, публічним інтересом, ефективним судовим захистом тощо. Їх не можна розглядати як нейтральні мовні одиниці, оскільки кожне з них має нормативний зміст і впливає на межі здійснення публічної влади.

Серед основних засад конституціоналізму особливе місце займає категорія правової визначеності, оскільки єдність юридичної термінології є однією з

передумов передбачуваності правового регулювання. Якщо однакові поняття використовуються в різних нормативних актах у різному значенні або терміни acquis адаптуються без урахування їх системного юридичного змісту, виникає ризик неоднакового застосування права. Це, своєю чергою, може впливати на реалізацію принципу верховенства права та створювати додатковий простір для дискреції публічної влади. Отже, термінологічна гармонізація набуває конституційно-правового значення саме через її вплив на правову визначеність, обмеження публічної влади правом і передбачуваність правозастосування.

У цьому контексті доцільно змінити сам підхід до оцінки результативності термінологічної гармонізації. Необхідно перейти від питання: «Чи правильно перекладено термін acquis ЄС?» до ширшого питання: «Чи забезпечує використання цього терміна в українському правопорядку той самий або функціонально еквівалентний юридичний результат, який передбачається правом ЄС?».

Практично це передбачає доцільність формування єдиного інформаційно-термінологічного середовища, у якому український відповідник терміна acquis ЄС був би пов'язаний не лише з його перекладом, а й із відповідною дефініцією, джерелами права ЄС, контекстом його застосування, пов'язаними нормами українського законодавства та практикою Суду ЄС.

Результати термінологічної перевірки мають бути доступними та використовуватися на наступних етапах правотворчості, а правозастосовна практика, своєю чергою, повинна забезпечувати зворотний зв'язок для подальшого вдосконалення термінологічних ресурсів. В цьому контексті особливе значення набуває правовий моніторинг, за допомогою якого повинно встановлюватися термінологічні розбіжності у правозастосуванні. Закон України «Про правотворчу діяльність» вже закріплює в нормах моніторинг як складову правотворчої діяльності, який доцільно розглядати моніторинг не лише як оцінку ефективності нормативного регулювання, а й як інструмент виявлення термінологічної розбіжності.

На цій основі пропонується сформувати механізм термінологічної гармонізації: acquis ЄС → переклад → термінологічна та юридична перевірка → імплементація в законодавство → правозастосування → моніторинг → виявлення термінологічних проблем → удосконалення законодавства та термінологічних ресурсів. Саме такий механізм дозволяє уникнути ситуації, коли термінологічна робота завершується після затвердження перекладу або прийняття відповідного нормативно-правового акта.

Отже, термінологічна гармонізація українського законодавства з acquis ЄС є не лише перекладацьким або техніко-юридичним процесом, а важливою складовою європейської інтеграції та розвитку українського законодавства яке має відповідати основним засадам конституціоналізму. Її метою має бути не механічне перенесення термінів права ЄС, а забезпечення змістовної та функціональної відповідності українських правових понять європейським стандартам із одночасним збереженням системності української правничої мови.

Слід не забувати, що термінологічна єдність безпосередньо пов'язана з принципами верховенства права, правової визначеності, передбачуваності та належного обмеження публічної влади. Тому якість гармонізації доцільно оцінювати не лише за правильністю перекладу, а й за тим, чи забезпечує відповідний термін у національному правопорядку змістовно та функціонально належний юридичний результат.

Таким чином, системна термінологічна гармонізація має стати безперервним процесом, що поєднує acquis ЄС, правотворчість, правозастосування та правовий моніторинг. Це сприятиме підвищенню якості законодавства, забезпеченню правової визначеності та подальшому формуванню європейського правового простору України.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Порядку здійснення перекладу на українську мову актів права Європейського Союзу (acquis ЄС) та на англійську мову актів законодавства України, пов'язаних з виконанням зобов'язань України у сфері європейської інтеграції: постанова КМУ від 2 травня 2023 р. № 451 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/451-2023-%D0%BF#Text
2. Про правотворчу діяльність: Закон України від 24.08.2023 № **3354-IX** URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3354-20#Text
3. Сьох К.Я. Гармонізація правничої термінології України в умовах євроінтеграції: співвідношення з уніфікацією. *Право і суспільство.* №2. 2026. С. 61-68 https://doi.org/10.32842/2078-3736/2026.2.2.9
4. Hanna Ilchenko, Kateryna Sokh, Yevhen Romanchenko, Valentina Lukyanets-Shakhova, Anastasia Zvarych, Serhiy Belay. Harmonization of national legislation with international treaties: difficulties and directions of reform / International Journal of Sustainable Development OIDA. Vol. 19, Issue 02, pp. 117-128, 2026 https://doi.org/10.64211/oidaijsd190210

Тарахонич Тетяна Іванівна, *кандидат юридичних наук, доцент, старший науковий співробітник відділу теорії держави і права Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України*

ГАРМОНІЗАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Процеси суспільного розвитку призводять до трансформації правової системи загалом та законодавства, зокрема. Все частіше в національному законодавстві враховуються міжнародно-правові принципи та норми, відбуваються процеси інтеграції, адаптації, гармонізації та уніфікації законодавства.